

ČAROVNIŠTVO NA SLOVENSKEM

Anita SKOK
in
Klavdija POLŠAK

Coprnicar Uršula

Kje so potekali čarovniški procesi na Slovenskem?

- Čarovniški procesi na ozemlju Slovenije so potekali predvsem na **Kranjskem** (ozemlje današnje Gorenjske, Noranjske, Dolenjske) in na **Štajerskem**.
- Na Primorskem do danes še ni bil odkrit noben proces.

Prvi čarovniški procesi na Slovenskem

Prvi znan proces se je zgodil leta 1427 proti Veroniki Deseniški

Obtožena je bila, da je začarala sina celjskega grofa Hermana II., da jo je poročil in da je s pomočjo čarovniških veščin stregla po življenju tudi Hermanu II.

To ni bil tipičen čarovniški proces
(obtožena je bila zaradi pomankanja dokazov oproščena).

Primeri velikih čarovniških procesov

PRVI PRAVI VELIKI ČAROVNIŠKI PROCES na Slovenskem se je zgodil leta 1546, ko so v Mariboru sežgali 10 oseb, obtoženih čarovništva.

Te ženske naj bi delale točo in zastrupljale ljudi s strupenimi rastlinami, ki so jih vmešale v pogačo in ponudile svojim sovražnikom.

DRUGI VELIKI PROCES se je zgodil na Kranjskem v Poljanah med leti 1691 in 1699.

Povod je povzročilo neurje s točo, zaradi česar je bilo obsojenih veliko ljudi.

Iz ohranjenih zapisnikov o čarovniških procesih izvemo za imena okoli 500 ljudi, ki so bili obsojeni in usmrčeni. Ker je bilo naznanjenih še več sto ljudi, za katere se zapisniki sodnih procesov niso ohranili, lahko trdimo, da je bilo žrtev čarovniških procesov še veliko več (okoli 1000).

Najhujša preganjanja

druga polovica 17. stoletja

Konec preganjanja čarovnic

Odločilen vpliv na prenehanje čarovniških procesov so imele reforme vladarice Marije Terezije, ki jih je začela uveljavljati leta 1740.

Kljub temu je bilo še v kazenskem zakonu nastalem leta 1768 čarovništvo kaznivo dejanje.

Največ čarovniških procesov je bilo zgoščenih v naslednjih slovenskih mestih:

NA ŠTAJERSKEM

- LJUTOMER
- ORMOŽ
- PTUJ
- MARIBOR
- HRASTOVEC
- GORNJA RADGONA – zadnji proces na Štajerskem (1744 – 1746) – Apolonija Herič

NA KRANJSKEM

- KRANJ
- ŠKOFJA LOKA
- LJUBLJANA
- RIBNICA NA DOLENJSKEM
- KRŠKO
- METILIKA – zadnji proces na Kranjskem (1746) – Marina Češarek

**VINORODNA
OBMOČJA
ŠTAJERSKE
in
KRANJSKE**
(z izjemo cerkniškega
področja)

<http://www.revija-vino.si/blog/mm/2013/05/>

Kdo so bili ljudje, obtoženi čarovništva?

ŽENSKE

- povprečno stare okoli 40 let
- večinoma poročene matere

OBSOJENCI SO BILI
NAJVEČARJE BILO
OD 15 DO 80 LET.
OBSOJENIH
ŽENSK

OTROCI

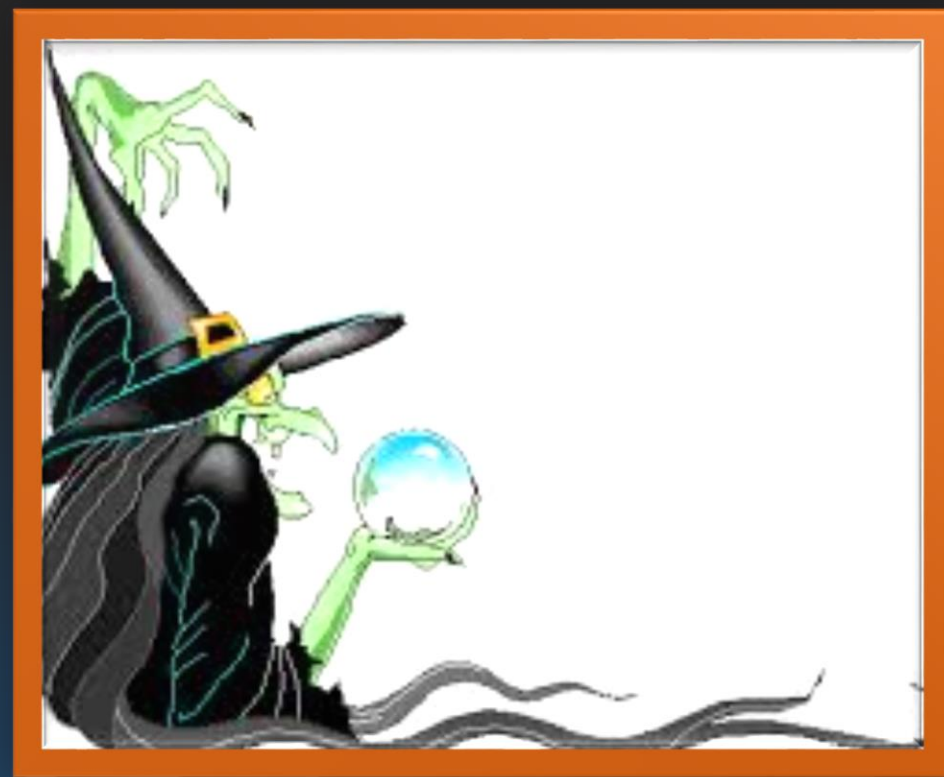
- tudi 5-letni otroci udeleženi v čarovniških procesih

MOŠKI

- med njimi tudi duhovniki

ČAROVNICE

VEŠČE

STRIGA

COPRNICE

1650

POSAMIČNI
ČAROVNIŠKI PROCESI

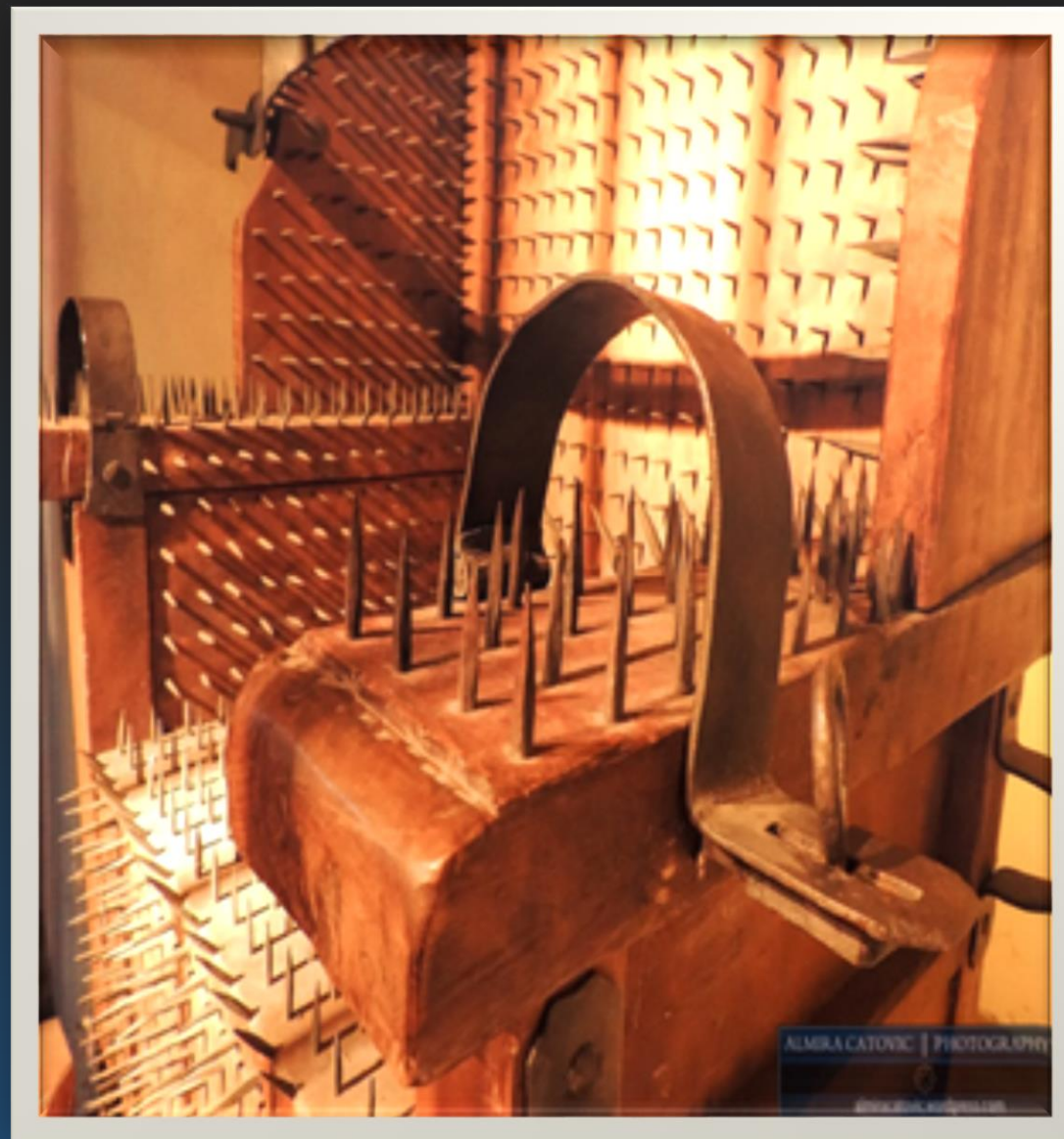
MNOŽIČNI
ČAROVNIŠKI PROCESI

O pojavu množičnih in najhujših procesov Ljubljani in na Poljanah priča dejstvo, da so v letih 1692 in 1693 nabavili čarovniška stola.

V Poljanah je bilo v dveh letih (1692/1693) sežganih 39 ljudi, naznanjenih pa 235.

V Ljubljani je bilo v dveh letih (1691 in 1692) 30 žrtev čarovniških procesov.

*Kje in kdaj
je bila sežgana zadnja čarovnica na Slovenskem?*

KRŠKO

1714

Najbolj znane slovenske čarovnice

- Veronika Deseniška
- Agata Schwarzkobler
- Uršula iz Slivnice.

Ljudem manj znana je Marina Češarek iz Ribnice, ki naj bi bila ena zadnjih žrtev čarovniških procesov na Slovenskem (1701).

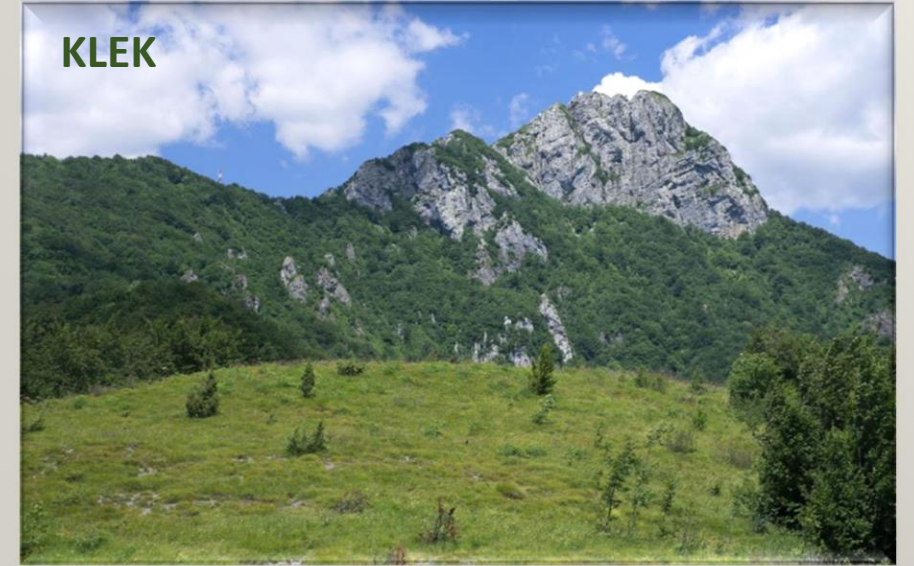
O njenem sojenju se je ohranil tudi zapisnik, iz katerega je razvidno, da je terjal vsaj sedem žrtev.

Zbirališča čarovnic

- Grintovec v Karavankah
- Slivnica
- Klek
- Rogaška gora (Donačka gora)
- Pesniški hrib

KLEK

DONAČKA GORA

SLIVNICA

Vir: <http://url.sio.si/jJy>

Vir: <http://url.sio.si/jJ2>

<http://url.sio.si/jJ3>

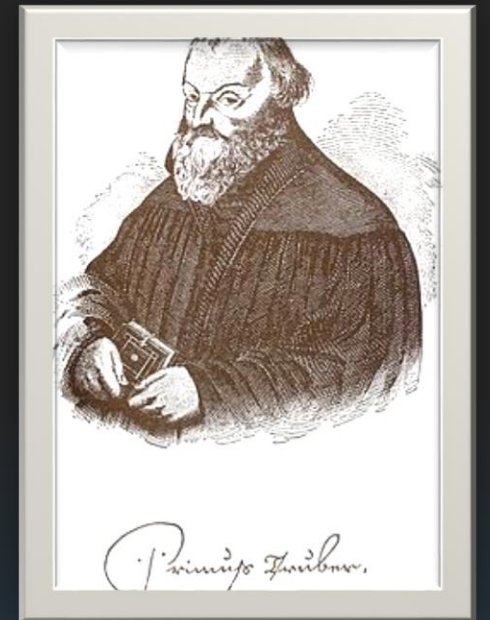
Upodobitev čarovniškega sabata

V čarovnice so verjeli tudi izobraženi

Primož Trubar:

- V katekizmu iz leta 1550 imenuje katoliško obredje čarovnijo.
- V Cerkovni ordningi piše, da je zatiranje čarovništva dolžnost.
- V svojih delih našteva škodljiva dejanja čarovnic in čarovnikov (povzročanje neurij, grmenja, toče, povzročanje bolezni, vedeževanje...).

Janez Jakard Valvasor:

- Dvomil v možnost letenja čarovnic in v torturo, s katero so izsilili priznanje dejanj

V svojem delu Slava vojvodine Kranjske takole piše:

“Na drugi strani jezera se dviga gora Slivnica, na kateri je luknja, ki dela nevihto, kakor je popisano na svojem mestu. Na vrhu imajo coprnice, vešče in grdobe svoje plese in sestanke. Vidijo se kot leteče drobne lučce. Sploh je pokrajina tam okrog s coprnicami dovolj založena. Zato jim tam često precej zakurijo in jih mnogo sežgo, tako da pride včasih tod na grmado v enem letu več coprnic, kakor jih je v vsej deželi od pamtiveka sedlo na skladovnico in bilo upepeljenih .”